

A' ROMAI TSASZARI ES AP. KIRALYI FELSEG-
NEK KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indúlt BÉTSBŐL Kedden 22. Májusban 1792:

Belső Tudósítások:

A' Fels. Tsászárnénak holt teste a' múlt Szeredán ki-nyittatott, és bé-balzsamoztatott 's. t. Pénteken a' belső része a' nagy Templomba, a' Szive pedig, a' szokás szerint az *Augustianusok* Templomába egész pompával bé-tétetett. Szombaton pedig estvéli 7 és 8 között teste ő Felségének, a' Kapuzinusoknál lévő F. Tsászári Királyi Temető-bőlba szokott utolsó tisztelettel bé-tétetett. A' 3 következő napokon Vigiliák tartattak, és a' más 3 következő napokon Lélekért való Sz. Misék. — Az Udvari gyász Szombaton újra el-kezdődött, és a' szokás szerint fog tartatni. — Ugy értjük hogy néhai meg-bóldogúlt F. Tsászárnénknak 12 milliom kész pénze, és 5 milliomot érő drága kö-

ve (Schmukja) maradott volna. — A' mellette szolgált személlyeknek igen szép Testamentomot tett. Azon Doctor Urnak, ki szülei alkalmatosságával mindég mellette vólt, minden esztendőre 5000 n. forintja fog járni hóltig. — A' szoba Leányainak két két ezer forint. Drága köveit 4 Leányainak testálta. Fő Udvari Mesternéjének Gr. *Bothyániné* Afiszony ő Exjának örök emlékezetül 10-ezer forintot érő *Schmukat* ajándékozott — különben a' F. Királyt tette mindenekben örökösé. — Gr. *Eszterházy* Ferentz Ur ő Nga, a' vólt néhai Kantzelláriusnak fia, szerentsésen vissza-érkezett a' napokban Nápolyból. A' Nápolyi Felsőges Királyné egy Hertzeget szült ezen hónapban.

A' *Kinsky* könnyü Német Lovas Serge még tsak 18-dikben mozdult-meg, és a' mondatik, hogy ezen Sereg *Frankfurtba* lenne a' Tsászári Koronázás alatt, és annak-utánna mozdúlna küjebb.

A' Határnok Sergekből tsak 1 Batalion *Városdi* és 5 Batalion *Slavoniai* fegyveresek vagynak útban Belgium felé. — — General és egy Magyar Gyalog Seregnek Tulajdonosa *Orosz Josef* Ur meghalálozott; ezen hónapnak 11-dikén Kálsán.

Hertzeg *Gallitzin* a' Muszka Udvari Követségget le-tette, és ugy marad itt Bétsben tsak mint magános ember. Ennek helyébe a' mi F. Udvarunk mellett Követté tétetett az Orosz Tsászárnétól *G. Rusámovszky* Ur, ki már itt-is vagyon.

A' *Wurmzer* egész Európában hires Magyar Húszár Serge holnap reggeli 7 órakor mégyen Bétsen keresztül a' Frantziákra.

Apró jegyzések.

Tegledből Májusnak 14-dikén azt irják, hogy itten a' Május igen hideg. (Bétsben-is az még eddig) 7-dikben estvéli 8 óra tályban olly jég-eső esett, hogy a' *Tapio Búskei*, *Szent-Mártoni* határt egészen el-vorte, és rétek olly fejérek, mintha lepe.

lepedővel vólnának bé-vonva. — Az eddig *Ferentz* Király nevet viselő Vasas Sereg útban vagy on, és ezen hónapnak 18 dikán *Pestnél* Sátorba száll, a' *Zeschvitz* Vasas Serge pedig *Budánál*.

Pestről iratik. A' F. Királyi N. Testörző Seregnek számára a' *Pesti* részen lévő Kir. nagy épületben vagy on szállás készítve. A' F. Királyi Ministerium a' fő Hertzeg Palatinus *Residentzidjába* szállítatik, a' hol lész az egész F. Udvar is. — A' F. Királynak 3, a' Királynénak 5, a' Ministerek között pedig mindeniknek két két szobái lésznek. — Már 17-dikben majd minden V megyék Deputatsai meg-érkeztenek vala Budára az Ország-gyűlésére. — 17-dikben már 4-dik játékra nyitott vala ajtót Pesten a' Nemzeti Jádzó Társaság, és a' bámulásig jól viselik magokat. E' már annak bizonyos jele, hogy Nemzeti nyelvünk valahára győzedelmeskedik, és mind Nemzetünk, mind nyelvünk ki-pallérozódik. — 14-dikben a' *Pesti* Német nyelv-béli ékesen szollásnak Professora Cl. *Halitzky* Ur a' *Pesti* Univerfitásba bé-köszöntött, és a' Német nyelvnek szükséges és tsak nem el-kerülhetetlen vóltát, egy ezen alkalmatósággal mondott fontos beszédjében ugy meg-mutatta, hogy ebben egy jelen való sem kételkedett. Anyai nyelvünk után a' Német nyelv leg-szükségesebb Nemzetünknek, minden *Europai* nyelvek felett; melly már az egész okos Világ előtt tudva van. — Azt irják Budáról, hogy a' fő Hertzeg *Josef* Vasas Serge, és többnyire majd minden *Magyar* és *Horváth* Sergek parátsolatot vettenek a' Frantzia Ország felé való indulatra. — — — A' 10-dikben meg indult *Eszterházy* Húszár Serge-béli Katonák azon búslongatának, hogy bár tsak későre ne érkeznének, hogy lenne mit vágniak, olly nagy indulattal mennek az ellenségre. — — *Szarhmár* Vármegyében egy érd. ember T. *Szuhányi* Ferentz Ur, ki ezen N. Vármegyében sok elztendőig fő hivatalokat viselt, Apr. 30-dikán meg-hólt hirtelen Gutta-ütésben.

Torda 10. Máj. — Ezen folyó hónapnak második napján kezdődék N. *Torda* Vármegyének újabb közönséges Gyűlése, melly tart még e' máj napig *Tordán*, és ez héten fog is még tartani. Előben a' Néhai áld. eml. Fejedelmünk II. *Leopold* haláláról való jelentő Levél olvastatott fel, és a' mellett édes Attya' Székiben következett uj Fejedelmünk F. *Ferentz*nek e' mi Országunkat is minden törvényeiben és szabadságaiban való megtartásáról bizonyosá tévő Kegyelmes Levele. Nem vótanak semmit egyéb nevezetes dolgok, hanem különböző-külömb-féle pereknek folyásai. — Bizonyos tudósításból érttettem, hogy a' múlt napokban *Miklós-vár* Székben, Vargyason igen nagy égés esett, mellynek alkalmatossága és ki-menetele így vót: Egy ember a' maga feleségét keményen megverte. Ez osztán akkori fájdalmában és mérgében csak elment a' tsürös kertében és az önnön maga tsürét fel-gyújtotta. A' szomszéd aszszonya tudta a' meg-verettetést; látta, hogy az aszszony a' tsüréből ki-ment, 's az után a' tsür meg-is lobbant. Nagy szél támadván, 36 házak el-égtének. E' nagy kárvallásban ki-találta jelenteni a' szomszéd-aszszony, hogy a' ház-gazd-aszszonya, a' hol támadott az égés, gyújtotta-meg Férjének tsürét. A' Falusiak, kik mind Katonák, egyben-gyűltenek a' tűz alatt. Amaz Aszszonyt minden tovább való hirtétel nélkül meg-sententiázták, és meg-fogván az önnön-maga tsürének tűzébe belé-vetették, és ott el-égett. Az el-égett aszszonynak két fiai mostan már perelni kezdték a' falusiakat azon tselekedéért. Látszik hát ebből, hogy nagy tűz a' méreg. — Vagyon *Parajdon*, *Sóbányáival* hires *Fiscalis* helységben egy kised Reformáta Ekklesiá, mellynek mostani Papja, egy igen buzgó lelkű, de egy szersmind bátor szívű ember, akarván meg-romlott temploma helyett újabbat építeni még a' múlt esztendőben 500 forintot kért költsön e' szent végre valahonnan. Az Ekklesiája ellenzette, ne rontatná-el a' templomot, mivel költség nem vólna újabbnak

jabbnak építésére. De ő azt felelte, hogy biznák rá, mert el-igazitja. Ő azért tavaly, sem Tractusnak, sem Esperestnek, sem másnak semmi hirt nem tévén, egy Instántziát ir Levél formában egyenesen II. *Leopold* áld. eml. Fejedelmünkhöz, mellyben hathatóson le-írja azon ott lévő templomnak állapotját, mint kezdette építeni, mennyi pénzt kért fel költsön, már azt meg nem adhatják, azonban a' templom-is félben hever. Instálja ő Felségét, még pedig úgy, mint a' Parajdi Ekklesiának fő Curatorát, hogy mivel ő Felsége azon Ekklesiának egyedül való Pátronussa és fő Curatora, méltózatnék olly kegyelmes rendelést tenni, hogy mind azon költsön pénzt ök ki-fizethessék az ő Felsége kegyelmes segedelméből, mind pedig a' félben lévő munka már tökéletességre mehessen. Ezt az Instántziát ő tsupán Magyar nyelven írta, és petsét alatt egyenesen ő Felségéhez fellyül titulálván útnak eresztette. Mi lészzen belőle? A' Levél ő Felségéhez Postán el-megyén. Fel-bontván látja a' Nagy Felség a' Magyar nyelvet. A' Cancelláriára küldi meg-fordítás végett. Meg-értvén kegyelmesen az Instánsnak alázatos kérelmét, olly szerentsés órában találta e' kerés a' Királyi Felséget, hogy leg-ottan parantsol az Erdélyi Fels. Királyi Guberniumhoz, hogy vizsgálta-sék-meg, mennyi légyen az adótság? és mennyivel lehessen a' félben lévő munkát fel-építeni? Hallik már e' buzgó probának szerentsés ki-menetele, hogy a' költség iránt még a' bódogúlt Fejedelemnek kegyelmességéből parantsolat adatott. Lám! millyen szerentsés némelykor a' Szent Egygyüség! Ezt egy bölts, nagy tudományu, megszé-látásu ember a' világért illy formában meg nem mérte probálni. De ez a' buzgó lelku ember, a' kit már minden egyházi Tisztjei illyen vakmerő mérészségéért törvénybe és büntetés alá akartak idézni, most már, mint az Isteni gondviselésnek tsudállatos eszköze, ditsértetik, és a' Királyi Felségnek különös kegyelmessége áldatik. — *Póka-Kereszturon* egy embert a' Tisztek fel.

fel-hajtanak a' havasokra valami dolog végett a' télen. Néki szegénynek botskora nem vólt, hideg lévén és hó, kéntelen vólt fából magának ottan paputsot faragni és készíteni, mivel a' botskor rend felett drága vólt a' télen, mellynek száját a' boka hajlásnál szegekkel reá vert bőrrel környül vévén ugy, hogy a' lábhoz lehessen fel-fűzni, viselni kezdette. Látván, hogy jól szolgál a' dolog a' féle paputsokat könnyü fákból kezdett tsinálni, és jobb jobb móddal készíteni, mellyet egyet három póltrán ad. A' bőrnek és botskornak szer felett, sőt minden emberi betsület 's törvény felett való drágasága kényszerítette ezt az embert arra. De a' bizonyos, hogy e' hasznos láb-beli, ha ki-terjedhetne a' szegénység között, és abban, nem tudom, mitsoda káros kevélység ellent nem állana, annak haszna felette szélesen ki-terjedne az egész Ország-ra a' bőrökre, botskorokra, tsizmákra nézve, és nem kényszerítették sok érdemes, és számtalan fő ember 's közönséges jó hazafiak serege, a' tímárok, bőr-készítők, botskor és tsizma árúlok' határ nélkül való húzásoknak vonásoknak, tsak nem jobbagya lenni, mint közelebb a' télen vala. Az a' Póka-Keresztúri ember azt nem Hollánciában, sem nem Német Országon 's másutt látta, hanem talam vagy maga a' szükségből gondolta, vagy valakitől látta vagy hallotta, de méltó vólna jó igyekezetében az elő-mozdításra, és hogy ez ki-terjedhetne minden felé. Nagy Gazdák gondolkoztak, hogy szerezzenek illyent, és tselédjeinek ajándékban adjanak, ha tsak elébb a' pajtában lévő munkára-is, melly által annak haszna a' szegénység között meg-kezdene esmértetni. — A' télen egy pár talpot négy márjason-is adtanak, rend szerint pedig 3 márjás egy Német forint. A' botskor ár-ra-is ahoz képest 14, 16 garas vala. Hát egy pár tsizmát, a' leg-javát, tudjuk, hogy 8 forinton-is ment. Ennyi tereh alatt nyög vala az egész Ország a' télen e' törvénytelen húza vona miatt. Sok Vármegyék, Városok, azok között Torda-is tette-
nek

nek alázatos jelentést a' Fels. Kir. Guberniumhoz orvaslás végett. De imé már most maga az Isten, és az idő-járása orvaslá. Már most mind ezeknek árrok hirtelen és közel a' rendes árrához meg-szálla. Egy fejős juh a' tél végén 's tavasz elein, 6, 7, 8 forint-is vala. Most már nyilván hallyuk, hogy hét nyóltz márxáson-is lehet venni. A' marha árra-is igen erősen meg-szállott, még-is oh fájdalom! 4 krajtzár még a' húsnak fontja; a' gyertyának fontja minden Városokban 20, 24 krajtzár. Be sok hijja még az Ország boldogságának! A' Szalonnának itten Tordán a' közelebb múlt Sokadalmon 3 garason, öt póltrán-is ment fontja. Most-is rend szerint 10 krajtzárra négy garasra le-szállott, a' mi már régen 7, 8, 9 garasok között járt. — A' vetések, ugy hallyuk, az egész Országban igen meg romlottak. Tsak az igen tér helyek és legjobb földekben jók. De az oldalos helyeken vagy igen szegények, vagy már igen sok helyeken kiszántattak. A' Szőlők vakosok-is. De ez türhető volna. Hanem a' jövések meddők. Nagy szárazság uralkodék minden-felé Húsvéttól fogva. De ezen az héten szép kövér idő kezdé járni. A' Törökbúza vetésnek nagy elő-menetele vagyon.

Kis-Enyed. 30-dik Apr. — Sajnálva és szá-
nakoza lehet emliteni az ide való Ref. Prédiká-
tornak Tiszt. D * * P * * Urnak, egyébaránt szép
tudományu ifju embernek, elméjében lett meg-há-
borodását. Már régtől fogva tapasztaltatott ez a'
nyavallya benne mind *Benedekben* való laktában,
mind itten nállunk sok és különböző jelekből. De
most ezen esztendőben leg-inkább ki-ütötte magát
ez a' meg-tébolyodás. Nevezetesen a' Felesége el-
len iszonyu dühölséggel támadott és egynéhányszor
meg akarta ölni. Melyre nézve a' szegény Papné Hús-
vét előtt nem sokkal hogy magát bátorságban te-
hesse férjének iszonyu dühölsége ellen, a' Mélt. it-
ten lévő Udvarban fel-költözött, parantsolatja lé-
vén az itten lévő Tisztartónak V * * Urnak a' bé-
fogadás iránt a' maga Mélt. Principálisától. Ugy
tör-

történik azért éppen Husvét előtt való héten, hogy a' Pap nagy meg-indulással estve felé az Udvarba fel ment, a' Tisztartótól a' feleségét kérte - ki. A' Tisztartó magát mentyén a' parantsolattal, velle a' Pap egyben veszett, és akkor a' Tisztartó házá-
nak forditóját magával el - vivén, haza ment. A' Tisztartó le - feküdt. Tíz órá tájban a' Papra reá
érvén a' dühösség, egy igen nagy mozsár - törőjét kezében vészi, fel az Udvarba, de a' ház fordító-
ját otthon felejtí. Kéredzik - bé a' Tisztartóhoz, de csak kopogatással. Szerentsére a' fordító otthon
maradván egyenesen bé nem mehetett. A' Tisztartó azt vélvén, hogy valamely béres lészén, mondja,
hogy emelje az ajtót. Ugy - is próbálja, de nem boldogul. Végre maga fel - kél az ajtót meg - nyitja.
Amaz bé - rohan, kéri - elé a' feleségét. A' Tisztar-
tó feleli, hogy távoljabb lévő házban vagyon. De
azonban a' nagy mozsár - törővel nagy erővel fül tö-
ve táján üti. Itt - is szerentsére nem a' gombjával
találta, hanem az oldalával. A' Tisztartó leg - ot-
tan le - esik a' földre, el - szédülvén, és úgy vélte,
hogy meg lövetett, vére folyni kezdett. Amaz ha-
jában akad, torkát fojtogatta. Igen nagy bajjal
elzmélkedvén, a' küszködésben felyül kapott sok-
kal erősebb ember - is lévén, és az házból, hol
senki sem vala, ki az Udvarra hurtzolódta. Ot-
tan a' Tisztartó tolvajt kiáltott, hogy a' Pap meg
lötö, fogják - el. A' béresek elé - szaladnak, a' sze-
gény nyavallyás Papot le agyulják. De a' Tisztar-
tó tartoztatván, hogy meg ne ölnék, parantsolta,
hogy meg - kötöznék, és lántzra tennék. Meg is
lett, és azon éjjel ottan maradott. Reggel osztán
négy ide való Nemes Emberek fel - menvén az Ud-
varban, vagy vették - ki eröss kezességen a' nyaval-
lyás rabot. De ő a' tselekedettel és a' kezességgel
emmit sem gondolván, Husvét első napján lóra
ülé és el - szökék, és vagyon.

Anglia. — Az Anglus Parlamentomban az alsó Háznak nevezetesebb tagjai közt u. m. *Pitt*, *Foks*, és *Burke* között a' múlt hónapnak végén igen indulatos vetélkedések támodtanak, melly dolog annyival nagyobb figyelmettséget érdemel, mivel az ő vetélkedéseknek matériája még ekkor csak ugy fordúlt elő a' Parlamentomban, mint a' mellyet jó lenne vizsgálás alá venni. A' dolog ez, és így történt:

A' múlt Apr. 30-dikán a' Parlamentomnak egy *Grey* nevezetű tagja azt a' jelentést tette, hogy a' Parlamentomnak mostani formája hibás, és az Anglus nemzet nem érheti-el általa a' maga tze'llyát, mellyre nézve szükséges-képpen más formát kelle-tik néki szerezni, hogy az egész Anglus nemzetnek képit viselhesse. Ez az a' dolog, mely a' mint csak a' maga első hirivel is igen nagy vetélkedésekre adott alkalmatosságot, ehez képpest Angliára néz-ve még fontosabb következéseket szülhet. *Pitt* az első alkalmatossággal, midőn a' régula szerint, még csak nem is lehetett volna a' dolog ellen, vagy mellette disputálni, ki-ke'lvén ellene, ezeket mon-dotta: „

„ Ő tudja — így szoll *Pitt* — hogy a' Parlamen-tom törvénye ellen vagyon valamelly dolog ellöl akkor beszélleni, midőn arról csak előbbször tétetik em-lékezet. De a' millyen szorossan ő magát ezen ré-gulához köti, éppen olyan erőssen kéntelenittetik e' mellől egy olyan alkalmatossággal el-állani, midőn a' *Constitutionnak* meg-változtatását abban az idő-ben látja sürgettetni, mellyben csak egy szót-is erőssen meg-kell fontolni, ha az a' *Constitutiót* illeti. A' Nemzet Repræséntánsainak a' Parlamentomban va-ló meg-változtatása előtt nem ujj gondolat, már ő azt lokat forgatta elméjében, és azt 1784-ben maga-is javasolta vólt. Az iránt való értelmét még most sem változtatta meg: de az idők és környül-állások most éppen mások. Egy illyen változás most a' lakosoknak életeket és szerentséjeket, An-gliának pedig, melly minden más Europai Orszá-gok

gok között, sok esztendőktől fogva, a' Despotismus alatt való nyomtattatást, és a' Törvényektől való függetlenségből származó szerentsétlenségeket csak egyedül nem isméri, ezen bóldogságát, veszedelemmel fenyegetné. Ő tehát csak olly feltétel alatt egyeznék-meg a' Parlamentom mostani formájának meg-változtatásában, ha az, minden egyéb oldal-félt való tévelygések nélkül, 's közönséges egyezésből esnék, és ugyi mérsékteltethetődnek, hogy a' *Nagy Britanniának* bóldogságát csak bizonyosabb lábra állítani, nem pedig nevelni akarná. Ő tökéletesen meg-vagyon győzött az iránt, hogy az emberi elmének lehetetlen a' Hazafiak' bátorságos állapotjára nézve tökéletesebb Systemát ki-gondolni, mint a' mien a' mostani Anglusoké. A' *Constitution*nak bátorságos állapota, a' Parlamentomnak azon a' bátorságos állásán fundálódik, mellyet senki meg nem mozdíthat, 's nem volna annál tsudálatosabb, mintha ezen állandó állapotnak az ember egy szüntelenül változó Systemát akarna elejébe tenni. Ő egész erejét szüntelenül az Anglus Constitution' azon Democratica részének oltalmazására fogja fordítani, mellyen a' lakosok személyes bátorsága fundálódik: de soha a' maga kezét egy olyan Democratiának formálására reá nem tészi, mellynek következése az a' törvénytől való függetlenség lehetne, a' mellyet *Szabadságnak* neveznek. Midőn ő a' Parlamentomnak Reformáltatását javasolta, akkor ő erre az Ország panaszsa által indított volt. Akkor az egész Nemzetnek értelme ez volt: hogy az Ország el-szegényedett legyen: hogy a' Parlamentom a' nép jóvának munkálódását elmulatta, egészszén az Udvartól hordoztatik, melly igen el-hatalmasodott. Ekkor még-is igen sok bölts emberek vóltanak abban az értelemben: hogy az, a' mi az Anglus Constitutionban jó, annak rossz részét sokkal fellyül haladja: hogy a' változtatásnak következési bizonytalanok, a' melyekre nézve jobb lenne a' Constitutiont a' maga valóságában meghagyni. Most már annyival inkább, midőn az Ud-

varnak a' Parlamentomhoz való bé-folyása meg-kis-sebbedett, a' veszedelem el-múlt, a' Nemzet böl-dogsága meg-nevekedett, midőn senki nem pana-szol, minden a' maga szerentséjével meg-elegedett — éppen nem lehetne Reformátionak készítésén mun-kálódni. Sőt ezt annyival inkább kellene most ke-rülni, mennél világosabb példából szemlélheti je-len-való-képpen az ember a' Revolutioval járó ve-szedelmeket.

Továbbá igen fel-forrott indulattal beszéllett *Pitt* az ugy nevezett nép tsábittók és ingerlők el-len, és hogy mi-némű eszközökkel lehetne ellenek élni. Szemekre vetette ezeknek, hogy az ő tzél-lyok nem az Anglus Constitutiónak meg-erősítése, hanem annak el-temetése volna, a' kik a' valósá-gos böldog tsendességet, egy képzelt tökéletesség-nek akarják fel-áldozni. Ez az ő tzéllyok nyilván-ságosan ki-tettzik azokból az Anglus nyomtató Saj-tókat naponként el-hagyó teméntelen irásokból, mellyekben a' múlt Seculum-béli Anglus Revolutió tökéletesség nélkült valonak hirdettetik, az örökös Monárkhaság motskoltatik, a' *Subordinátió* és a' rangok szerint való külömbözés nevettségesen ira-tik-le. Ezen irók tellyes igyekezettel azon vagy-nak, hogy az Anglus böldog Constitutió helyébe egy olyan plánumot helyheztethessenek, melly az ugy nevezett emberi juson fundálódik, de a' mely soha még egy Országban is fenn nem állott, és ha egy reggel fenn állana, már estvére öszve omolna. Ő tehát az Anglus Constitutiót életének utolsó órá-jáig, annak minden ellenségei ellen oltalmazni, és a' népről azt a' veszedelmet, mellyet ezen *Re-formátió plánumával* edgyütt az Országba bé-hozni törekednek, el-hárítani, magában meg-tántoritha-tatlanúl meg-határozta.

A' *Pitt* beszédével való meg-elégedéseket, annak mondása közben, sokan ki jelentették. De fel-ál-lott utollyára *Foks*-is az *Oppositio* Képiben, és fe-lelt néki!! Leg-előbb-is annak mondott szemtől-szembe

szembe ellent, hogy azok a' nehézségek, mellyek *Pittet* 1784-ben a' Palamentombéli *Reformátiónak* jóváslására fel-indították, már most az ő Minister-ségében megszüntenek volna, és hogy az Ország-nak környülállásaiban oly nagy változás esett volna, mint *Pittnek* személyes állapotjában. Az akkori időbéli veszedelmek között, mellyek a' népszabadságát fenyegették, még csak egy-is nem hogy eltávozott volna, sőt azok most terhesebbek, és a' szabadságnak meg-bántatása három esztendőktől fogva mind inkább-inkább ki-tettző. Éppen nem lehet azt erősíteni, hogy ezen mostani Parlament, a' Nemzetet illendően repræsentálná, és annak értelmét és akaratját bé-tölttetni elégségséges volna. Ezen dolognak, az *Orosz* birodalom ellen tett utolsó hadi-készület, tökéletes bizonyosága. Soha a' Nemzet a' maga értelmét nyilvánosabban ki nem mutatta, mint ezen hadi készület ellen, még-is a' Ministerium a' maga tzeljára a' Voksoknak többségét, a' közönséges értelem, és a' Nemzet' igaz Repræsentánsainak akaratja ellen, a' Parlamentomhoz való maga veszedelmes befolyása által, megtudta nyerni. De lett volna csak a' Nemzet illendően repræsentáltatva (az az, hogy **tett volna** a Parlamentomnak illendő alkotása) soha ez az éppen nem bölts hadi készület nem tétellett volna, és már most a' Nemzet nem kéntele-nítettnek azokkal a' minden tzel nélkült tett költségekkel terhelődni. Attól az időtől fogva, hogy ezen szó: *a' Ministerekben vetett bizodalom*, a' Parlamentom Stilsába bé-jött, esztendőről-esztendőre és napról napra kezd némelleyeket ezen *Parlamentomi Ház* a' maga prærogatívái között elveszteni. Ő tehát (*Foks*) meg vagy on az iránt győzet-tetve, hogy a' Reformátiora igen nagy szükség vagy on: a' mellyben ő néki csak azok mondhatnak ellent, kik egy határ nélkült való **Despotaságnak** karnak eszközül szolgálni.

Továbbá le-szállott *Foks* az *Anglus Constitutiót* oltsároló irásokra, és a' többek között emlékezett *Pénnek* (*Payn*) az *Emberi Jusról* írott könyvéről. — Hogy a' *Pén Pámphletje* — így szoll *Foks* — az *Anglus Constitutió* ellen iratott légyen, azt ő meg-engedi: de tsak az még, hogy egy idegen *Amerikai* ember az *Anglus Constitutió* ellen motskoson irt, nem lehet elégséges ok *Pittnek* arra, hogy régi gondolkodását meg változtassa. A' *Franzia Revolutió* távol vagyon attól, hogy egy *Anglus Reformátiótól* irtoztathatna, de sőt arra hívja az embert, és bizonyságául szolgál annak, melly veszedelmes égyen a' vilzszá-éléseket annyira nevedezni engedni, hogy azokon az után közönséges *Revolutió* nélkült változtatást tenni ne lehessen. Angliában semmit ujjítani nem akarni, a' leg-nagyobb ujjság; a' minthogy az *Anglus Constitutió* szüntelen való változások által mehetett a' mostani tökéletességére. A' Parlamentom főbbik kötelelsége ez, hogy a' *Constitutiót*, ezt a' nagy épületet, szüntelenül vizsgálván, a' melly részeit hibásnak talállya, orvosolja: ne-hogy az egész-is öszve omollyon. A' jelen-való idő éppen olyan alkalmas a' hibának meg-jovítására, mint más akár mellyik, sőt Angliának mostani nyugodalmas állapotja alkalmasabb, mint az az idő vólt, a' mikor *Pitt* az *Amerikai háború* alatt, ugyan ezt a' változást javasolta. Ha a' nép ezen *Reformátiót* nem kívánná, úgy sem ártana a' dolognak meg-visitálása semmit: akkor pedig, mikor ezt a' nép kívánnya, el-halaszthatatlanul szükséges. Természete az minden emberi dolgoknak, hogy ha változást nem szenvednek, el-nemtelenednek: a' jó, nem maradhat örökösön jónak. Szemlélni lehet, hogy minden *Státusokban* naponként jobbitások esnek. A' *Philosophia* világosságot terjeszt széllyel a' népek között. Ő — így szoll *Foks* utollyára — reméli, hogy *Anglia* egyedül, minden maga jobbitása nélkült, a' bigotságba és *Præjudiciumokba* bé merülve halgatni nem fog. Az *Anglus Constitutio* minden más *Constitutiók* felett egyedül bir azzal a' tökéletességgel

hogy

hogy minden jobbitásoknak tsiráját megában foglalja.

Harmadik, a' ki ezen dolog felől a' más ket-tőhöz hasonló forrósággal beszélt, vala *Burke*, kiről, és egyzersmind *Pénről* is — hogy a' dolgot jobban meg-érthessük ezt jegyezzük-meg. — (*Pén* (*Payn*) egy Amériikai tudós nagy ember. Az Amériikai Revolutioban nem alaton személyt jádszott. A' Frantzia Revolutiokor Párisban vólt, 's talám ott vagyon most is. Ez felettébb nagy Demokráta. Az Amériikai háboru alatt *Burkenak* barátja vólt, azért; mivel ezen háborunak az Anglus Parlamentom-béli Oppositioval együtt *Burke* is illensége vólt, 's tellyességgel nem akarta, hogy az Anglusok az Amériikaiakkal hadakozzanak. Midőn az után *Pén* azt reméllette vólna, hogy *Burke*, a' Frantza Revolutióra nézve-is egyet ért véle, egyszer tsak el-hül, midőn ezen Revolutió ellen *Burkenak* egy mérges írása akad kezébe. Erre *Pén*-is pennáját ragadván, meg-tzáfolta a' *Burke* irását: és így veszett öszve a' *Pén* és *Burke* között való barátság. *Pén* ezen írásában nem átalja az Anglusnak meg-bizonyítani akarni: hogy Angliának nem hogy hiba nélkült való Constitutoja vólna, hanem Constitutioja sints egy tsepp-is.) Már most meg-érthetjük a' *Burke* beszédjeit, ki-is *Foksnak* ezeket felelé viszsa: „

„ Ö sajnállya hogy ötet, az haza Constitutiojának veszedelembe való forgása, mostanában az *Oppositio* mellől, melly mellett eddig elé annyit hartzolt, el-állani kényszeriti. Azt is erősitette, hogy az egész Anglus Constitutioban semmi meg-bánthatatlanabb és szentebb nintsen, mint a' Parlamentomnak mostani alkatása, mellyet még semmi változások el nem ronthattnak, és azt most is meg-változtatni leg-kissebb ok sintsen. Minden Reformátiora tzélozó képzelődések a' magok fundamentumokat, egyedül a' *Pén* szemérem nélkült való motskos írásából vették, mellynek ez a' Titulusa: *Az Emberi Jus*. Ennek írója tsak úgy uevezte-teit

tett-meg, mint egy idegen: de a' ki tulajdon képen nem egyéb, hanem egy *Amphium*, rész szerint Amerikai, rész szerint Frantzia, rész szerint pedig Anglus: de a' kiben ezen három nemzet közzül mindenikből elégséges tulajdonság tanáltatik a' végre, hogy mind a' hármat öszve zavarhassa. Az ő motskos irásának terjesztői nállunk azok, kik a' Parlamentomnak Reformátioját sürgetik, kik közzül a' *Király-ölő Jákobiták Klúbjában Párisban* is igen sokan vagynak, kiknek az a' Gondjok, hogy a' *Frantzia és Anglus* Nemzet, az az, nép között szövetséget szerezhessenek, 's magok veszedelmes tzéllыokat minden-felé terjeszthessék. Ezek a' Státus Reformátori vetették ki a' Frantzia Királyt a' maga Tronulsából; ezek ontották öszve az egész rendet és Uralkodás formáját, és a' helyett, hogy a' népen segitettenek volna, annak veszedelmét ketőztették. Már most a' népnek egy Tyrannus helyett 700 vagyon, kik a' Nemzetnek lepreji, és a' kik közzül, egynek sinsen 100 fontnyi jövedelme. 'S e' volna tehát az a' népet repræsentáló Gyűlés, mellynek Angliában is be-kellene hozatni? 's a' t.

Igy folyván a' dolog Angliában a' Parlamentomban: gondolhatni lehet, hogy folyjon az, a' nép között. — Anglia ki-hirdettette, hogy a' Frantziákra nézve Neutralistának marad.

Egy néhány Regementek iratnak a' külső Levelekben, hogy a' Frantziáktól az Auszriai Sergekhez által jötenek légyen. Vagy négyen ezen Regementek közzül meg-is neveztetnek, mellyek közzül meg-jegyzésre méltó a' Frantziáknál lakó *Eszterházinak Húszár Regementje*.

Svétzia. — Az *Ankerström* feje és jobb karja karóba vonatván, és 4 darabokra vágatott teste kerekere tétetvén, az Ország utak mellé tétettenek ki. Gróf *Hornnak* és *Ribbingnek* mint infamisoknak jószágaik el-vétetnek, fejek és jobb kezek el-vágatik, és 4 darabokra vágatott testek karókba vonattatik. Oberfl. *Liliehorn*, Kancellária-béli Tanátos *Engeström*, Májor *Hartmansdorf*, és Adjutánt

Báró

Báró *Ehrensverd*, betsületektől, jofzágoktól és életektől meg-fosztatnak: de ezen utolsóknak megengedettett, hogy 8 napokig még a' magok men-
tségekre valamit bé-adhassanak.

!Tudósítás:

Bihar Vármegyében, *Dioszeg* Uraság részéről kinek kinek jelentetik, hogy minekutánna a' nevezett *Mgos* Uraság a' hires Gróf *Dietrichstein* közel *Debretzen*hez *Hofszú Pályban* lévő *Ménesében* 130 darab Lovait Licitáció által eladni eltökéllette volna, három bizonyos napokra, úgy-mint Májusnak 14-dikére és Juniusnak 4-dikére és 25-dikére ezen folyó esztendőben 1792-ben határoztatott.

Ezen Lovaknak száma között találatnak 8 szép Mén-lovak, mellyek minekutánna illendően megbetsülnetnek, ároknak harmad része el-hagyása után, 100 forintoktól fogva 300 forintokig fognak adattatni. Öt 5 esztendős Tsödörök 120 forinttól fogva 180 forintokig. Nyóltz két és egy esztendős Tsödörök Tsikok 20 forinttól fogva 75 forintokig, 70 rész szerint tsikós, rész szerint terhes Kantzák 16 esztendős koroktól fogva 4 esztendős korokig, és 15 forinttól fogva 100 forintokig. És 24 három esztendős koroktól 1 esztendős korokig való Kantza Tsikok, az utobbiak-is azon képpen, mint az elsőek fognak a' tartott illendő betsü után, és harmadik része el-hagyása után Licitatoria botsáttatni, és a' Collicitáns Uraknak egy egy darab a' megbetsült áron aloll-is által botsáttatni. — A' Vévök azért a' meg-nevezett napokon *Hofszú Pályban* a' hol a' Ménes tartatik, meg-jelenjenek, a' hol a' Licitáció mindenkor reggel 9 órától fogva 12-ig, és dél után 3 órától fogva 6-tig fog tartatni.